

ECKERÖ KOMMUN
SOCIALNÄMNDEN

Närståendevårdsstöd

Handbok och Principer

Socialvårdsmyndigheten 2016

Författare: Jessica Björn

Innehållsförteckning

Vad är närståendevårds stöd?	2
Allmänna kriterier gällande stöd för närståendevård.....	3
Ansökan om stöd för närståendevård.....	4
Vård- och serviceplanen.....	5
Avtal om närståendevård	6
Information för närståendevårdaren	7
- Ledighet	
- Avlastning	
- Utbildning	
Kompletterande hälso- och socialtjänster och stöd för närståendevårdaren.....	8
- Avgifter	
- Indexskydd	
Närståendevårdskriterierna	9
-Vårdkriterier för stöd gällande närståendevård för vårdbehövande under 18 år	9
-Vårdkriterier för stöd gällande närståendevård för vårdbehövande 18 år el äldre	11
Lexikon	13

Vad är stöd för vård av närstående?

Med närståendevård avses vård och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person som ordnas i den vårdbehövandes hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära.

Skillnaden mellan närståendevård och ömsesidig hjälp som anhöriga eller närstående personer ger varandra är att närståendevården är mycket bindande och krävande, dvs. dygnet runt vård eller fortlöpande daglig vård. Med närståendevård avses hjälp med den personliga vården och omsorgen, inte enbart hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet eller hushållsarbete.

Stödet för närståendevård omfattar de personer som behöver mest vård och vars funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand har försämrats så pass mycket att de behöver fortgående personlig vård och omsorg för att kunna bo hemma. Förutsättningen är att alternativ till stöd för närståendevård är kommunens hemvårdstjänster eller vård på anstalt.

Stöd för närståendevård beviljas inte om andra tjänster, än stöd för närståendevård bättre tryggar vården och omsorgen. Sådana tjänster kan vara till exempel den hemvård som kommunen ordnar, korttidsvård.

- Närståendevårdsstöd består av ett vårdarvode, kompletterande hälso- och socialtjänster till den vårdbehövande och stöd till närståendevårdaren.
- Närståendevårdsstöd är ingen subjektiv rättighet, kommunen fastställer grunderna för beviljande av stöd för närståendevård inom lagen om närståendevårdens bestämmelser.
- Närståendevårdsstöd beviljas oberoende av den sökandes ekonomi.
- Närståendevårdsstöd beviljas inte för vård på institution.

Lagrum:

Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård (ÅFS 1995:101)

Lag om stöd för närståendevård (FFS 2005/937).

Allmänna kriterier gällande stöd för närståendevård

Enligt 3 § i lagen om stöd för närståendevård kan kommunen bevilja stöd för närståendevård då alla förutsättningar nedan uppfylls:

- Någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp eller av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller omsorg i den vårdbehövandes eget hem.
- En anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service.
- Vårdarens hälsa och funktionsförmåga svarar mot de krav som närståendevården ställer.
- Närståendevården tillsammans med andra behövliga social- och hälsovårdstjänster är tillräckliga med tanke på den vårdbehövandes välbefinnande, hälsa och säkerhet.
- Den vårdbehövandes hem, till sina sanitära förhållanden och övriga förhållanden, är lämpligt för den vård som ska tillhandahållas där.
- Beviljande av stöd bedöms vara förenligt med den vårdbehövandes bästa.
- Den vårdbehövande godkänner närståendevårdaren.

Ansökan om stöd för närståendevård

1. Ta kontakt med socialchefen eller äldreomsorgsledaren för att få en ansökningsblankett eller skriv ut en ansökningsblankett från kommunens hemsida www.eckero.ax under blanketter.
2. Vårdnadshavare står som sökande för närståendevårdsstöd för vårdbehövande under 18 år och den vårdbehövande i övriga fall.
3. Fyll i blanketten, bifoga läkarintyg och skicka till socialchefen, Eckerö kommun, Södra Överbyvägen 8, 22 270 Eckerö.
4. Efter att ansökan har inkommit kommer socialchefen att ringa och boka in ett hembesök, med på hembesöket kommer socialchefen och äldreomsorgsledaren för att utreda vårdbehovet. För ansökningar gällande barn under 18 kan socialarbetaren fungera som utredningskollega istället för äldreomsorgsledaren.
5. Under hembesöket görs en genomgång av ansökningsplanen och vårdbehovet. Äldreomsorgsledaren uppgör även en vård- och serviceplan.
6. Äldreomsorgsledaren och/eller socialchefen tar beslut om närståendevårdsstödet beviljas eller avslås på basen av eventuellt läkarintyg, vård- och serviceplanen och de fastställda kriterierna för närståendevårdsstöd. Närståendevårdsstödet beviljas i olika kategorier.
7. Den sökande delges beslutet.
8. Vårdaren får krysslister, dvs. underlag för närståendevårdsarvode, som skall fyllas i för alla dagar/månad. Krysslistorna finns även för utskrift på kommunens hemsida www.eckero.ax under blanketter. Arvodet utbetalas månatligen i efterskott den sista varje månad på basen av beslut och redovisade krysslister. Krysslistan bör lämnas in till byråsekreteraren på kommunkansliet senast den 15:e påföljande månad för att utbetalning av arvodet skall kunna ske. Eventuellt avdrag för icke lagstadgad ledighet görs. Vid ledighet eller frånvaro skall avlastningsplatsen/vårdplatsen redovisas. Närståendevårdsstöd är en skattepliktig inkomst varvid vårdaren ska lämna in ett skattekort till kommunen.

Den som är missnöjd med tjänstemannabeslutet har rätt att lämna in ett rättelseyrkande till socialnämnden inom 14 dagar efter delfåendet av beslutet.

Vård- och serviceplan

Enligt 7 § i lagen om närståendevård skall följande antecknas i vård- och serviceplanen:

1. Omfattningen av och innehållet i den vård som närståendevårdaren ger.
2. Omfattningen av och innehållet i andra social- och hälsovårdstjänster som den vårdbehövande behöver.
3. Omfattningen av och innehållet i socialvårdstjänster till stöd för närståendevårdarens uppdrag.
4. Hur vården av den vårdbehövande ordnas under vårdarens ledighet, besök som hänför sig till hälso- och sjukvård eller annan frånvaro.

Planering av servicen och den fortsatta bedömningen stöds även genom anteckning av:

- Den vårdbehövandes fysiska, kognitiva, psykiska och sociala funktionsförmåga.
- En bedömning av närståendevårdarens hälsa/funktionsförmåga, vårdkunskaper och hemmet som vårdmiljö.
- Målen för upprätthållande och främjande av den vårdbehövandes funktionsförmåga.
- Uppföljningstidpunkt av vård- och serviceplanen vid behov eller minst 1 gång/år. Uppföljningen görs av Äldreomsorgsledaren.

Avtal om närståendevård

- Närståendevårdsstödet beviljas från ansökningsdagen och beviljas enligt avtal tillsvidare eller under en tidsbestämd period.
- Närståendevårdsstöd beviljas för en period om minst 1 månad. Närståendevårdsstöd beviljas inte retroaktivt.
- Om närståendevården tillfälligt avbryts av skäl som beror på den vårdbehövandes hälsa som t.ex. institutionsvistelse eller sjukhusvistelse så avbryts utbetalningen av vårdarvodet efter en månad.
- Om närståendevården avbryts av skäl som beror på vårdaren och som inte är lagstadgad ledighet upphör utbetalningen av vårdarvodet inom fem dagar efter att vården avbrutits. Kommunens uppsägningstid för avtal om närståendevård är två månader.
- Närståendevårdaren kan säga upp avtal om närståendevårdsstöd så att det upphör 1 månad efter uppsägning.
- Om den vårdbehövande eller vårdarens hälsa eller säkerhet äventyras av att avtalet fortsätter så kan avtalet upphävas omedelbart.
- Om vården har blivit obehövlig med anledning av den vårdbehövandes hälsa så upphör avtalet vid slutet på månaden. Likaså om den vårdbehövande flyttas till långvarig institutionsvård, serviceboende eller avlider.
- Lagen om närståendevårdsstöd innehåller inga grunder för uppsägning varvid det är upp till avtalspartnerns bedömning när denne vill säga upp avtalet.
- Närståendevårdaren eller den vårdbehövande skall meddela socialchefen eller äldreomsorgsledaren när en förändring sker i vården.
- Kommunen tecknar en så kallad frivillig olycksförsäkring för närståendevårdaren vilken kan tillämpas om en olycka drabbat vårdaren i vården av den vårdbehövande.
- Enligt lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 2000/812) kap. 2, 11,12 § klienten och dennes lagliga företrädare skall till ett organ som avses i 6 § socialvårdslagen lämna de uppgifter som den behöver vid ordnandet och lämnandet av socialvård.
- Har redovisning som nämns (FFS 1987/380 § 15) i 1 mom. kommit den som betalar ersättning till handa så sent att ersättning enligt annan lag redan har betalats till den handikappade, har kommunen rätt att av denne återkräva ett belopp som motsvarar denna ersättning.

Information för närståendevårdaren

Ledighet:

- Alla närståendevårdare med avtal om närståendevård har rätt till minst två dygn ledig tid per kalendermånad.
- Närståendevårdare som oavbrutet eller med få avbrott varit bunden vid vården dygnet runt eller fortgående varje dag berättigas fortsättningsvis ledighet om minst fem dygn.
- De lediga dagarna kan slås ihop till en längre sammanhållen ledighet, Lagstadgad ledighet skall i förväg planeras med äldreomsorgsledaren.
- Vårdarvodet påverkas inte av den lagstadgade ledigheten. Om närståendevårdaren tar ut fler dagar än den lagstadgade ledigheten påverkas arvodet
- Icke lagstadgad ledighet föranleder ej arvode.
- Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet beslutar kommunen vilka vård- och serviceformer kommunen kan erbjuda den vårdbehövande. För de tjänster som kommunen erbjuder till den vårdbehövande under vårdarens lagstadgade ledighet kan en avgift om max 11,50 €/dygn debiteras den vårdbehövande.

Avlastnings kategorier:

- Kategori 1 och 2 har rätt till två lagstadgade lediga dagar per månad.
- Kategori 3 och 4 har rätt till fem lagstadgade lediga dagar per månad.
- Icke lagstadgad ledighet föranleder ej arvode.
- Ledigheten skall planeras i förväg tillsammans med Äldreomsorgsledaren.

Utbildning:

Individuell handledning och information om uppdraget ges till närståendevårdaren av socialchefen och äldreomsorgsledaren i inledningen av uppdraget. Kommunen ordnar årligen ett utbildningstillfälle för samtliga närståendevårdare.

Kompletterande hälso- och socialtjänster och stöd för närståendevårdaren

Exempel på tjänster som vid behov kan ordnas för den vårdbehövande enligt ansökan och prövning är olika stödtjänster som t.ex. måltids-, bad-, ledsagar-, trygghetstjänster, färdtjänst, personlig hjälpare, hjälpmedel, De Gamlas Hem k.f., hemvård och andra hälsovårdstjänster. Ett komplement är också ÅHS:s hemsjukvård och geriatriska kliniken. Som stöd för närståendevårdaren finns äldreomsorgsledaren eller socialarbetaren tillgänglig. Stödperson/stödfamilj, service från De Utvecklingsstördas Väl (DUV), service från Ålands Omsorgsförbund (ÅOF) samt dag- eller korttidsvård kan även utgöra ett stöd både för den vårdbehövande och närståendevårdaren.

Avgifter

Avgifter för de kompletterande hälso- och socialtjänsterna uppgår till samma avgift som för övriga kommuninvånare. Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet kan en avgift om max 11,50 €/dygn debiteras den vårdbehövande för de tjänster som kommunen erbjuder.

INDEXSKYDD

Vårdarvodets storlek justeras kalenderårsvis med en lönekoeficient som årligen fastställs för tillämpande av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) (se 6 § i lagen om stöd för närståendevård).

Närståendevårdskriterierna

Närståendevårdsstödkriterierna är indelade i två undergrupper, kriterier för vårdbehövande under 18 år samt för vårdbehövande 18 år eller äldre.

VÅRDKRITERIER FÖR STÖD GÄLLANDE NÄRSTÅENDEVÅRD FÖR VÅRDBEHÖVANDE UNDER 18 ÅR

Samtliga kriterier inom en kategori måste minst uppfyllas för att erhålla ett arvode enligt denna. Om vårdaren fortgående är bunden till mervården av barnet mer än halva månaden betalas närståendevårdsstödet ut i proportion till vårdarvodet och antalet vård dagar (gäller för t.ex. ensamstående föräldrar och barnens umgänge).

Kategori 1. 387,49 € månad

- Barnet behöver vård och omsorg i betydligt större utsträckning jämfört med vad ett jämnårigt barn behöver, t.ex. gällande hygien, matsituationer, klädsel, rörlighet, samspel och växelverkan och livshanteringen.
- Den vårdbehövande behöver speciell vård och omsorg.
- Den vårdbehövande förmår inte helt självständigt klara av socialt umgänge i samma utsträckning som ett jämnårigt barn klarar av och behöver en viss uppsikt med anledning av barnets betydligt större vård- och omsorgsbehov.
- Vården och omsorgen av barnet är betydligt mer bindande för vårdaren jämfört med vården och omsorgen av ett jämnårigt barn.
- Vårdaren är bunden till mervården av barnet fortgående varje dag, men kan vara i hel- eller deltidsarbete.
- Barnet är ofta inom barnomsorgen, skolan eller i skyddat arbete.
- Om det vårdbehövande barnet är i annan persons vård mer än i genomsnitt 7 timmar/vardag beviljas ett arvode om 182,17 €/månad.

Kategori 2. 549,80 €/månad

- Alla kriterier för arvodesklass 1 uppfylls och närståendevårdarens arbete är tydligt fysiskt och psykiskt tungt samt mer krävande och bindande än i arvodesklass 1.
- Barnet behöver vård och omsorg i betydligt mycket större utsträckning jämfört med vad ett jämnårigt barn behöver, t.ex. gällande hygien, matsituationer, klädsel, rörlighet, samspel och växelverkan och livshanteringen.
- Barnet är beroende av hjälp i nästan allt som gäller den personliga

vården och kräver en stor mängd speciell vård och omsorg.

- Barnet behöver med anledning av barnets vård och omsorgsbehov ständig hjälp och uppsikt för att klara av socialt umgänge i samma utsträckning som ett jämnårigt barn klarar av.
- Vårdaren är bunden till mervården av barnet dygnet runt.
- Mervården av barnet kräver kontinuerlig vård, omsorg och uppsikt.

Kategori 3. 774,89 €/månad

- Barnet behöver speciell vård och omsorg i betydligt mycket större utsträckning jämfört med ett jämnårigt barn och behöver ständig hjälp och uppsikt t.ex. gällande hygien, matsituationer, klädsel, rörlighet, samspel och växelverkan och livshantering. Kan även handla om att ett barn med mycket krävande vård och omsorgsbehov ska börja dagis eller skola.
- Den vårdbehövande kan inte lämnas ensam.
- Barnet är beroende av hjälp i nästan allt som gäller den personliga vården och kräver en mycket stor mängd speciell vård och omsorg.
- Barnet behöver med anledning av barnets vård- och omsorgsbehov ständig hjälp och uppsikt för att klara av socialt umgänge i samma utsträckning som ett jämnårigt barn klarar av.
- Vårdaren är bunden till mervården av barnet dygnet runt och är förhindrad att arbeta eller studera och kan ha max ringa inkomster.
- För ett sådant arvode skall vårdaren under denna tid inte ha mer än ringa arbetsinkomster, inte ha rätt till specialvårdspenning enligt 10 kap. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller rätt till altemneringsersättning enligt 13 § i lagen om altemneringsledighet (1305/2002).

Kategori 4. 1 099,30€/månad

- Utbetalas endast under en mycket tung förändringsfas eller en tung behandlingsfas i vården gällande barnet, som vid till exempel övergång från en vårdform till en annan, utskrivning från institution/sjukhus eller att barnet skall återhämta sig efter en svår olycka, barnet insjuknar akut i en svår sjukdom eller plötsligt invalidiseras.
- Barnet har ett vård- och omsorgsbehov som kräver kontinuerlig personlig vård dygnet runt då barnet inte överhuvudtaget kan lämnas ensamt och kräver en ständig övervakning av vårdaren (kan likställas med övervakningsinstrument på sjukhus, intensivvård eller palliativ vård).
- Vårdaren är förhindrad att arbeta eller studera.

- För ett sådant arvode skall vårdaren under denna tid inte ha rätt till specialvårdspenning enligt 10 kap. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller rätt till alterneringsersättning enligt 13 § i lagen om alterneringsledighet (1305/2002).
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad.
- Beviljas för max 6 månader, kan förlängas vid specialfall.

VÅRDKRITERIER FÖR STÖD GÄLLANDE NÄRSTÅENDEVÅRD FÖR VÅRDBEHÖVANDE 18 ÅR ELLER ÄLDRE

Samtliga kriterier inom en kategori måste minst uppfyllas för att erhålla ett arvode enligt denna.

Kategori 1. 387,49 €/månad

- Den vårdbehövande behöver dagligen hjälp med vård och/eller omsorg, inte enbart hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet eller hushållsarbete.
- Den vårdbehövande behöver inte vård och omsorg dygnet runt.
- Vårdtagaren är välorienterad i tid och rum och upplever ingen större otrygghetskänsla.
- Vården är bindande p.g.a. daglig beredskap
- Den vårdbehövande kan bo ensam eller vara ensam en stor del av dygnet.
- Vårdaren kan ha ett heltids- eller deltidsjobb.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till hemtjänst.
- Den vårdade har max 1-3 hembesök per vecka (klass A).

Kategori 2. 549,80 €/månad

- Den vårdbehövande behöver kontinuerligt mycket hjälp med de dagliga funktionerna (t.ex. personlig hygien, påklädning, måltider o. dyl.).
- Vårdbehovet är stort, men omfattar vanligen inte behov av hjälp under natten.
- Vårdtagaren är i allmänhet orienterad i tid och rum.

- Vården är bindande p.g.a. daglig beredskap.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam en del av dagen, men kan inte bo ensam. Vårdaren kan ha ett deltidsjobb eller deltidsstudera, max 50 %
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till serviceboende.
- Den vårdade kan ha max 1-3 hembesök per vecka (klass A).

Kategori 3. 774,98 €/månad

- Den vårdbehövande behöver kontinuerligt hjälp i dagliga funktioner (t.ex. personlig hygien, påklädning, wc-besök, måltider o. dyl.), även på natten. Vård och omsorgsbehovet är mycket stort.
- Vårdbehövande i denna kategori är beroende av annan persons insats dygnet runt. Vården är således mycket bindande.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam enstaka timmar om dagen, men kan inte bo ensam.
- Vårdaren är förhindrad att arbeta eller studera.
- För ett sådant arvode skall vårdaren under denna tid inte ha mer än ringa arbetsinkomster, inte ha rätt till specialvårdspenning enligt 10 kap. i
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller rätt till alturneringsersättning enligt 13 § i lagen om alturneringsledighet (1305/2002).
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till effektiverat serviceboende.
- Den vårdade kan ha max 4-7 hembesök per vecka (klass B).

Kategori 4. 1 099,30€/månad

- Den vårdbehövande behöver kontinuerlig personlig vård och omsorg samt övervakning dygnet runt eller palliativ vård.
- Vårdaren är förhindrad att arbeta eller studera.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till institutionsboende.
- För ett sådant arvode skall vårdaren under denna tid inte ha mer än ringa arbetsinkomster, inte ha rätt till specialvårdspenning enligt 10 kap. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller rätt till alturneringsersättning enligt 13 § i lagen om alturneringsledighet (1305/2002).

- Arvode enligt kategori 4 beviljas endast under en tung förändringsfas för den vårdbehövande max 6 månader. Exempel på en tung förändringsfas är terminalvård, övergång från en vårdform till en annan (t.ex. utskrivning från en institution), eller en person som återhämtar sig efter en svår olycka.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till personlig assistans eller institutionsboende.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad.

Indexskydd

Vårdarvodets storlek justeras kalenderårsvis med en lönekoeficient som årligen fastställs för tillämpande av 7 b i lagen om pension för arbetstagare (395/1961) (6 §).

Lexikon

Närståendevård: Vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person ordnas i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära,

Avtal om närståendevård: ett uppdragsavtal om ordnande av närståendevård som ingåtts mellan vårdaren och den kommun som svarar för ordnandet av vården,

Närståendevårdare: en anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära och som ingått ett avtal om närståendevård,

Stöd för närståendevård: en helhet som omfattar behövliga tjänster som tillhandahålls den vårdbehövande samt vårdarvode till närståendevårdaren, ledighet och service till stöd för närståendevården,

Ledighet för närståendevårdare: När närståendevårdaren är ledig fransitt uppdrag och den vårdbehövande vårdas av annan.

Vårdarvode: Den ekonomiska ersättning som närståendevårdaren får för sitt uppdrag.

Vård- och serviceplan: En plan för hur, var, på vilket sätt och av vem som vården skall genomföras.

